

גיליון מספר 4, שבת "שקלים", פרשת פקודי תשע"ד

העלון הקהילתי של דרכי נעם

דרכי נעם – מיכה אמיר

משנכנס אדר מרבין בשמחה. השנה, כמדי שלוש שנים, נכנס אדר פעמיים והשמחה כפולה. השבת, שבת פקודי-שקלים היא גם שבת מברכין (וגם ראש חודש מרץ) ומיד אחריה בוא יבוא ראש חודש אדר ב'. בשביל חניכי הצופים וחברי השכב"ג השבת היא שבת שיא, הם הגיעו לפסגה שאליה טיפסו בקדחתנות בשבועות האחרונים. ועדת תרבות משלימה את סבב ההרצאות הראשון של חברי הקהילה, מתחילה כבר לבשל את הסבב הבא ומפנה את עיקר המרץ למסיבת פורים. הזריזים והזריזות שבנינו (קהילה שווינית, לא?) כבר בדיונים על איפה עושים פסח השנה ומתי מנקים ואת מה. אם ניתן לאפיין תקופות שונות במצבי רוח שונים הרי שתקופה זו אכן מתאפיינת במצב רוח של אקשן.

העלון שלנו אט אט לובש צורה וקונה לעצמו את מקומו בתודעה הקהילתית. גם הפעם אנו משיקים מדור חדש. חברנו יהודה לוי-אלדמע יחגוג איתנו את הסמכתו כמורה דרך ויחבר לנו את פרשת השבוע עם אתרים בארץ. והפעם – על דגם בקנה מידה 1:1 של המשכן שהוקם ומוצג במכרות תמנע בערבה הדרומית.

הערה קטנה מפינת המתכונים: בגיליון הקודם פרסמנו מתכון למרק סמיך מן המטבח של משפחת קבקוב. להלן עדכון למתכון: נא להוסיף לחומרים 3 גבעולי סלרי חתוכים לחתיכות קטנות ו 2 כפיות מלח, לא שתי כפות. לא תינתן הסמכה למי שיפעל אחרת...

מיכה אמיר – חבר ועד הנהלה, מנכ"ל משקי דן, חרזן חובב

מעט היו"ר – מאיר קלך

שבת שלום וחודש אדר שמח. "מעז יצא מתוק" מתוך ההתנגדות לביטול דבר תורה קצר במהלך התפילה, הרווחנו גם וגם. גם את דבר התורה המקובל בין הפטרה למוסף וגם שיעורים יותר ארוכים ויותר עמוקים אחרי מוסף. מחיל אל חיל! יש כבר תוכנית לחודשים הקרובים שהכין חברנו איתן כהן. מדי פעם נקיים שיעור של כ 20 דקות לאחר התפילה. מתחילים בעוד שבועיים (שבת זכור). מומלץ מאוד.

בשבוע שעבר התכנסה בעירייה ישיבה של ועדה לתרבות יהודית. היוזמה היא של סגן ראש העיר מיכאל חרל"פ והיא נתמכת על ידי שיתוף פעולה של ראש אגף התרבות בעירייה אלון שמידט. המונח "תרבות יהודית" הוא יחסית חדש בעירנו והוא מחליף את קודמו – "תרבות תורנית". 'בעזרת השם' (אולי תרתי משמע...) מנסה העירייה למסור לתושבים מסר שהתרבות היהודית היא נחלת הכלל ולא רק נחלתם של שוחרי תורה. אנחנו כקהילה מהווים חלק ממרקם עירוני וממכלול של פעילות חברתית, דתית, תרבותית ומוטב לנו להיות מעורבים ושייכים. אותנו ייצגו בישיבה יוסי גאר ומיכה אמיר.

פורים קרב ובא. אקדים ואזמין את כל חברי הקהילה להשתתף באירועי פורים של הקהילה. כמו-כן, אנא הירשמו למשלוח המנות הקהילתי וכך תיהנו מאחזה קהילתית וגם תחסכו לכם משלוחי מנות לחברי הקהילה. מומלץ לעקוב אחר שלל ההודעות בניוזלטר השבועי שמפיצה חברתנו ליסה שמעוני.

מאיר קלך – יו"ר ועד הנהלה, מרצה הנדסת מערכות מידע באוניברסיטת בן-גוריון ומייסדי עמותת "גשר ההלכה"

קצת רבות – יוסי ורצברגר

במוצאי שבת הקרובה תתקיים הרצאתה של חברתנו דבי זימלמן (צלמת ותיקה) בנושא: "נשים בכלא ובנות במדים". דבי תציג מבחר מצילומיה בדגש על עבודות שעשתה בעבר בכלא תרצה, ולאחרונה - עם חיילות קרביות (הזמנה מהודרת נשלחה בניוזלטר השבועי). מלבד הפן האמנותי, המסקרן ומעניין לכשעצמו, המפגש האנושי תוך כדי הצילומים הוא לא פחות מרתק. מקובל לומר ש"תמונה שווה אלף מילים" כולם מוזמנים לשמוע את המילים שמאחורי התמונות.

זוהי הרצאה האחרונה בסדרה הראשונה של הרצאות החברים. לאור ההצלחה סביר שנשיק מיד סדרה נוספת. כל מי שרוצה להרצות בסדרה הבאה מוזמן לפנות לאבי גלבוע (Avi.Gilboa@biu.ac.il), מה שלכם נראה משעמם כי אתם עוסקים בו כל יום ייתכן מאד שהוא מאד יעניין את שאר החברים.

הפעם נהיה בשוליים של הספרות. הסופר ברנרד מלמוד (נפטר בגיל 72 ב-1986), סופר יהודי אמריקאי. בארץ כמעט שאינו מוכר. ספרו "יום הדין" זכה בפרס פוליצר. הספר עליו אני רוצה להמליץ הוא "חבית הקסמים" (1958, *The Magic Barrel*) תורגם לעברית בידי טל נתיב, זמורה ביתן, 1980 ובידי עדה פלדור, הוצאת כתר, 2011. יצא בהוצאה מחודשת לפני כשנתיים. כך שתוכלו למצוא אותו בספריות ובחניות הספרים. הספר מאגד בתוכו 13 סיפורים. כמעט כולם מתרחשים בניו יורק של שנות החמישים וכל גיבוריו הם יהודים מהגרים. חייט, אופה, שדכן ועוד. מלמוד לוקח את העיירה האירופאית של שלום עליכם ושם אותה בתוך התפוח הגדול. הניסיון הפתטי, של ניצולי שואה ומהגרים יהודים אחרים, להשיל את הזהות הדתית כדי להתקרב לחלום האמריקאי, מקבל ממד טראגי. חבל, אבל הפי-אנד הוא לא אופציה בחייו של יהודי. לא במציאות וקל וחומר שלא אצל הגיבורים של הסיפורים. אצל מלמוד, ממש כמו בחיים, אין סנטימנטים, נחמות מפתיעות או פתרונות מהירים. יש מקום לחרטה, סליחה, אולי אפילו ניסיון להבין, אך לא שינוי מהותי במהלך האירועים. החיבור לסיפורים שכל כך ריגש אותי היה דווקא מתוך העצבות התמידית הקיימת אצל הגיבורים. החוויה הרגשית שמלווה את הקריאה מורכבת מן הרצון שהעלילה תפרוץ ויהיה יותר טוב מחד, ומן ההשלמה עם כך שזה לא יקרה מאידך.

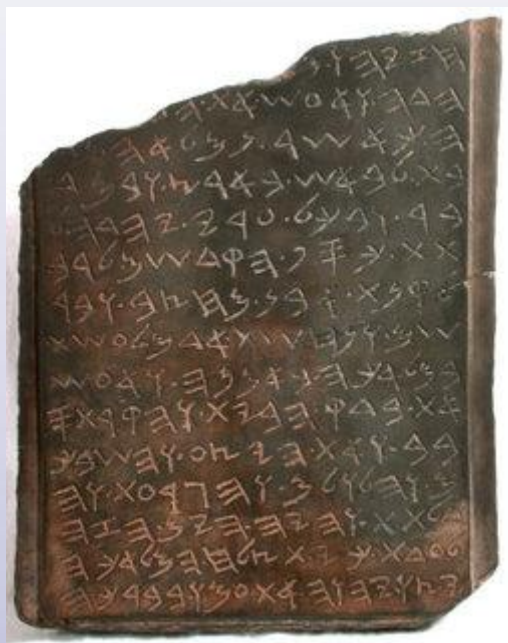
יוסי ורצברגר – יועץ ברשות הטבע והגנים וחובב תרבות פרינג'

פרשת שקלים: לחזק את בדק הבית – איתן כהן

בשנת שבע ליהוא מלך יהואש וארבעים שנה מלך בירושלם... ויאמר יהואש אל הכהנים כל כסף הקדשים אשר יובא בית ה' כסף עובר איש כסף נפשות ערפו כל כסף אשר יעלה על לב איש להביא בית ה'. יקחו להם הכהנים איש מאת מפרו והם יחזקו את בדק הבית לכל אשר ימצא שם בדק.

מה פירוש הביטוי "בדק הבית", המופיע בהפטרה לפרשת שקלים, וכיצד "מחזקים" אותו? שאלה זו, שהיא לכאורה בלשנית וחסרת משמעות מעשית בימינו, מעסיקה כבר למעלה מעשור את מערכת המשפט, רשות העתיקות, וחוקרי מקרא רבים; מדובר בשאלה שיש לה משמעויות היסטוריות, לאומיות, ואפילו פליליות.

בשנת 2001 התעוררה התרגשות בלתי רגילה בקרב חוקרי יהדות ונצרות, בארץ ובחו"ל, לאחר שנודע על שני גילויים ארכיאולוגיים מרעישים. הגילוי הראשון, שהסעיר את העולם הנוצרי, היה ארון קבורה עתיק שעליו חקוק שמו של יעקוב אחי ישוע; ושכאמצעותו ניתן היה להוכיח אחת ולתמיד שישו אכן חי ופעל בירושלים, כפי שטוענת המסורת הנוצרית. הגילוי השני, שהעסיק בעיקר את חוקרי הדת הישראלית הקדומה, היה מה שנודע כ"כתובת יהואש" – לוח אבן קטנה, עליה חקוק תיאור של הפעילות האדריכלית שהנהיג יהואש בבית המקדש הראשון, ובו נכתב בין היתר "**ואעש את בדק הבית**". לכאורה היה מדובר בהוכחה ניצחת לקיומו של בית המקדש הראשון, שהיסטוריונים רבים בעולם מפקפקים באמיתותו, ובעדות חוץ-מקראית כמעט-יחידה לאירוע המתואר בנביאים ראשונים, המעידה על מהימנותו של המקרא, ובמידה מסוימת אף עשויה לחזק את הריבונות הישראלית בעיר העתיקה בירושלים.

בעברית מודרנית, משמעות השורש ב-ד-ק היא: לחקור, לשאול או לחפש. אך במקרא, המילה היא יחידאית, כלומר שהיא מופיעה אך ורק בפרק זה, ויש הסכמה רחבה בקרב בלשני העברית העתיקה שמדובר על שם עצם, ולא על פועל; משמעות המילה היא: סדק; ושחזוק בדק הבית הוא תיקון של סדק שהתגלה באחד הקירות בבית המקדש. וכך כתב פרופסור שמואל אחיטוב, חוקר מקרא ומזרח קדום בעל שם, בדו"ח שפרסמה הוועדה:

הכתובת נכתבה בידי דובר עברית מודרנית ששאל קטעי פסוקים מהמקראות, וחיבר טקסט שנראה לו מקראי. הוא נכשל בכל אשר פנה. אשר על כן הכתובת מזויפת.

ראייה זו, לצד ראיות נוספות, הובילה וועדה מיוחדת שכינסה רשות העתיקות להכריז בשנת 2003 שכתובת יהואש אינה אלא זיוף (גם הארון של יעקוב אחי ישוע זויף, על פי הוועדה). האספן עודד גולן שנחשד בזיוף, הועמד לדין, ולאחר כעשור של דיונים משפטיים זוכה בסופו של דבר מחמת הספק.

איתן כהן – חבר ועד הנהלה, מורה למחשבת ישראל ומנחה בתוכנית "בארי" במכון הרטמן

"אם אין קמח..." , קוגל תפוא של שף יוסי גאר

המדור עוסק בצד הקולינרי של הקהילה. בכל גיליון נארה מתכון שהשתתף באירוח בשבת בקהילה. במילים פשוטות: התארחתם? אהבתם? בואו להמליץ! הפעם במדור-שרון ואמיר לוקר ממליצים על הקוגל של יוסי גאר:

צלום אילוסטרציה. צולם ביום חול.

בשבת לא מזמן זכינו ב- 5 כרטיסים לסעודת ארוחת צהריים אצל משפ' גאר. חשוב לציין, לגן וליוסי יש בית נאה, כלים נאים והכי חשוב- שלושה בנים שיכולים להעסיק את שלוש בנותינו, בהתאמה.

אז מה היה לנו חוץ משיחה נעימה וצחוקים? סלטים, פרגיות, תוספות, שניצלים וקוגל תפוא-א-הכהן הגדול של כל סעודה יהודית.

לצערנו הבנות לא השכילו לטעום מהקוגל (אוכלות כמו ציפורים בדיאטה), אבל אמיר ואני

אכלנו ונהנינו מאוד. הקוגל שיוסי הכין היה עסיסי, מתובל, קל, נמס בפה. בקיצור טעים! ולפניכם המתכון:

חומרים:

- 6 תפוא"א מגורדים גס
- 2 בצלים מגורדים
- 4 ביצים
- 5 כפות שמן
- 1/4 כוס קמח תפוא"א
- 2 כפות מלח
- פלפל שחור לפי הטעם
- 1 כוס מים חמים.

אופן ההכנה:

1. מערבבים כל המצרכים הנ"ל לכדי עיסה.
2. מחממים 1/4 כוס שמן בתנור בטמפרטורה של 260c (500f) למשך דקה אחת בתוך התבנית
3. מוציאים את התבנית מהתנור ומוסיפים את העיסה לתוך התבנית.
4. אופים 20 דקות בטמפרטורה 260c (500f) ואח"כ עוד 40 דקות בטמפרטורה 200c (400f).

עורכי המדור: עטרה ושגיא וולק-יצחקי

פרשת פקודי – כיצד משפיע דגם מוחשי על הפרשנות? יהודה לוי-אלדמע

פרשת פקודי היא החמישית בסדרת פרשות שכולן עוסקות בבניין המשכן וכליו לפרטי פרטים. פרטים עיצוביים וטכניים המציתים את הדימיון ומעוררים חשק לדעת כיצד הוא נראה. נשאלת השאלה האם ניתן באמצעות הנתונים שהתורה מקצה לנו לבנות דגם של המשכן. האמן, המבצע את המפרט הטכני הכתוב בתורה, נדרש לקבל עשרות החלטות ביצועיות אודות מיקום וגודל ולהתמודד עם דילמות שפתרון אינו מובן מהטקסט. כמו כן קיימת אי וודאות אודות החומרים בהם השתמשו בבניית המשכן, שאינם החומרים בהם

אנו משתמשים היום. לכן נראה שבפני מי שינסה לבנות דגם של המשכן על פי המפרט הטכני המצוי בתורה, יעמדו קשיים רבים ומורכבים. קשיים אלו מתגמדים בעת ביצוע דגמים קטנים, המדגימים יחסיות וצבעוניות. אך כשבאים לעצב את המשכן בגודלו האמתי, המשימה היא כמעט בלתי אפשרית.

במשך השנים נעשו דגמים רבים של המשכן בגדלים שונים ובחומרים שונים. ומכאן מביאה אותי פרשת פקודי אל בקעת תמנע הנמצאת מצפון לאילת. בבקעה שורר אקלים מדברי קיצוני. עפרות הנחושת המצויות בבקעת תמנע, מהוות עדות להימצאותו של האדם כבר בתקופה הנאוליתית – בערך 10,000 שנים לפנה"ס.

בשנת 2000 נבנה דגם של המשכן בגודל 1:1 והוא מוצב בבקעת תמנע. הוא נבנה בעיקר עבור התיירות הנוצרית שהגיעה לפארק תמנע לרגל שנת 2000. בדגם ניתן לראות את המבנה הכללי, הכלים, בגדי כהן וגדולי כהן הדיוט. הצבתו של הדגם בבקעת תמנע ממחישה למבקר את גודלו, וכיצד הוא נראה בנוף המדברי, הנוף שבו תפקד המשכן המקורי בנדודיו של עם ישראל במדבר. מה לדגם

ולפרשנות? האם המחשה באמצעות דגם עוזרת להבין את הנאמר בתורה? או פוגמת ביכולת שלנו לדמיין מתוך המילים הכתובות ולתאר לעצמנו את המראה? ואולי הדגם הבנוי מתאר ומקבע את המציאות לאו דוקא כפי שהיא הייתה? מעניין...

יהודה לוי-אלדמע – אמן יוצר, מדריך חוגי אמנות ומורה דרך

לצייר את הדף היומי – שרון ברגמן

בשנת 1923 בפולין, בכינוס של רבני אגודת ישראל נולד מפעל הדף היומי. היוזם היה הרב מאיר שפירא שעמד בראש ישיבת 'חכמי לובלין'. מאז עברו עשרות שנים ואלפי יהודים ויהודיות שותפים למפעל הענק, שמאפשר לכל ללמוד מאוצרות התלמוד, ולו באופן כללי. הרב שפירא הבין כי העולם השתנה, והוא אינו העולם המסורתי 'של פעם', אך מצד שני יש ליהודים יותר עניין, זמן וכסף כדי להשקיע בלימוד. על-מנת לקשור את כל אותם 'בעלי בתים' חדשים לעולם המסורת, נוסד הדף היומי. בעולם המתקשב שלנו קל מתמיד ללמוד: ישנם המוני אתרי דף יומי במגוון שפות ולמגוון קהלים, דפי פייסבוק, חברותא וירטואלית ומה לא.

אם לומדים את הדף היומי אז למה לא לצייר אותו? האומנית היהודייה-בריטית ג'קלין ניקולס יצרה את 'ציור יומי': העלאת ציור בכל יום, בעקבות לימוד הדף היומי. הפרויקט שלה וחלק מיצירותיה מוצגים עכשיו במשכן לאומנות בעין חרוד, בתערוכה 'תוספות – נשים מציירות תלמוד' שפתוחה עד פסח. בציור המלווה את דף קצו במסכת שבת מתוארת אמה העוזרת לילד/ה שלה בצעדים הראשונים, בעקבות השוואה של חז"ל את האם-אמא-חיה שמסייעים לה ללדת בשבת (הציור שמשמאל)

דף כזו במסכת ערובין עורר בה את המחשבה על המתח בין עקרונות מופשטים ויישום שלהם בחיי היומיום (מימין) היצירות כולן בבלוג שלה - [draw yomi: drawing the talmud, a page a day](#)

מיכל ברגמן – מנחה, כותבת, יוצרת יודאיקה, לומדת ומלמדת יהדות.

נעים להכיר, משפחת רואש – דניאל וינטרוב מראיית

הדס עורכת דין במשרד פרטי בירושלים, שלומי מהנדס מכונות בחברת סטרט-אפ רפואי. יש לנו שלוש בנות מקסימות: נועם בת 9 בכיתה ג' בבית ספר יח"ד, יהב בת 6 בגן חובה בב"ס יח"ד, ושחף בת 10 חודשים. אנחנו גרים ברח' כליל החורש, בקיץ הקרוב, בע"ה נעזוב את מודיעין ונעבור למושב תרום שלידי בית שמש. גם

למודיעין וגם לדרכי נועם הגענו בעקבות תמר ואורי נוב. אחרי החתונה (כבר עשר שנים וואו!) חיפשנו מקום בין ירושלים לתל אביב, שיתאים לשנינו. תמר (האחות התאומה של הדס) ואורי (אח של מאיר קלך, שלמד עם שלומי בישיבת עין צורים, ושידך בינינו) כבר גרו במודיעין, ובעקבותיהם הגענו לכאן. אחרי שנתיים שהתפללנו בבית כנסת הרמב"ם, אורי סיפר לנו על המניין השוויוני הצעיר שרק הוקם ואנחנו מיד נדלקנו על הרעיון. אחרי שבת אחת של ניסיון – החלטנו להישאר! הפעילות המשפחתית האהובה עלינו היא החופשה המשפחתית בקיץ. בכל שנה אנחנו נוסעים לאזור אחר בארץ: לגולן, לגליל העליון, לגליל המערבי, לאילת. בכל חופשה אנחנו משתדלים לישון לילה אחד באוהלים בחיק הטבע. הפעילות שאנחנו הכי אוהבים במהלך החופשה היא למצוא מקום מוצל נסתר מעין כל; מקום שבו לא עוברים מטיילים אחרים. לפרוש מחצלת, לקרוא ולנמנם קצת, ובעיקר – לדמיין לשעה אחת שאנחנו המשפחה היחידה בכל העולם. בעוד 10 שנים נרצה להקים ולהוביל את סניף דרכי נועם במושב תרום.